

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din. za tiskarstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok poseba. Pošt. šak. rač. 11.153. Telefon 45-86

Za zvezo učiteljskih organizacij v Jugoslaviji

Na letošnji banovinski skupščini se je delegacija slovenskega učiteljstva posvetila posebno vprašanju naše državne organizacije. Naravno — saj postaja po lanskem glavni skupščini v Banjaluki bolj in bolj pereče. Po temeljiti razpravi v odseku za organizacijo in stanovsko politiko ter v plenumu je skupščina postavila zahtevo, da naj da Jugoslovansko učiteljsko združenje iniciativo za sodelovanje med seboj in Savezom hrvatskih učiteljskih društev. Istočasno je skupščina odločno odklonila argumentacijo izvršnega odbora v tej zadevi, sprejeto proti glasovom naših delegatov na seji glavnega odbora JUJ z dne 14. in 15. junija t. l. v Beogradu. Sekcija v Ljubljani pa je naložila, da brezkompromisno zastopa to načelo.

Odklonjena argumentacija izvršnega odbora JUJ je v bistvu sledeča: Izvršni odbor je mnenja, da postavljajo razmere v državi in izven nje to vprašanje trenutno v ozadje. Prav tako je še nedovršena notranja preureditev države največja ovira, da se to vprašanje ne more rešiti takoj, hitro in lahko, da bi zopet ustanovili formalno zajednico s hrvatskim učiteljstvom. O obliki bi nihče ne delal vprašanja in bi se pri njej ne zadrževali. Oblika samo zase da ne pomeni nič. Važnejše so duh in idejna osnova, globoke duhovne in moralne zveze, ki jih treba vzpostaviti in utrditi. V konkretnem primeru obstoja vprašanje duhovne osnove in duhovne zblizanja v nerazdelni zajednici, kar bi vobče nikdar ne smelo biti predmet vprašanja. In prav v tem je jedro tako z ozirom na reševanje kakor z ozirom na pospeševanje tega vprašanja. Potrebno da je dobiti jamstvo glede na duhovno in idejno osnovo naše skupne organizacije v bodočnosti. Naša stanovska zajednica je naš državni interes, zato moramo iskreno priznati, da jo vzpostavljamo prav zaradi tega državnega interesa. Po nemilih dogodkih in izjavah, ki so bile v tem pogledu podane, ne bo imela naša bodoča zajednica potrebne moči, zaradi česar nima smisla forsiranje zveze, dokler se med hrvatskim učiteljstvom ne manifestira struja, ki bi stala na drugačnem stališču. Iniciativa pa mora priti od hrvatskega učiteljstva.

Slovenska delegacija glavnega odbora JUJ je že na tisti seji takoj odklonila to argumentacijo izvršnega odbora in tudi glasovala proti njej. Poudarjala je, da smatra ustanovitev zveze med Jugoslovanskim učiteljskim združenjem in Savezom hrvatskih učiteljskih društev za najnujnejše vprašanje organizacijske politike. Ustanovitev te zveze in dokončno ureditev razmerja med obema organizacijama zahtevajo tako naši stanovski kakor šolski, nacionalni in državni interesi. Če kdaj, potem obstoja ta nujsnost danes prav tako zaradi notranjega kakor zaradi zunanega političnega položaja. Potrebno je zato, da JUJ takoj pristopi k delu za ustanovitev te zveze.

Stališča v tem vprašanju so sedaj jasno opredeljena.

Naši tovariši v vodstvu centrale JUJ se sklicujejo na neugoden čas po cni, po drugi strani pa na duhovno nepripravljenost hrvatskega učiteljstva za ustanovitev idejne, duhovne in moralne zajednice v državni učiteljski zvezi. Zato zahtevajo od Hrvatov predhodno miselno preorientacijo, preden bi bili pripravljeni sklepati z njimi kako skupno organizacijo.

Menimo, da nismo upravičeni izpraševati vest posameznim hrvatskim kolegom, še manj pa vsemu hrvatskemu učiteljstvu.

Slovenci imamo za seboj že štirinajst let izkušenj in bojov za nevtralnost stanovsko organizacijo ter ne mislimo niti malo odstopati od nje.

Daleč od kakršnih koli moralnih ali političnih rekriminacij gledamo v samostojni hrvatski učiteljski organizaciji nujsnost, porojeno iz lanskega avgustovskega sporazuma. Ta sporazum se je sklenil v dneh teže notranje in zunanje politične krize in celo prav zaradi nje. Tudi danes ni splošen položaj tak, da bi smeli odlašati z nadaljnjimi reformami, čeprav vemo, da se v zadnjem času ravno od posameznih srbskih politikov to odsvetuje z ozirom na neprimeren čas, v katerem živimo. Podoba je, da so si te argumente prisvojili tudi člani izvršnega odbora glede ureditve razmer v naši organizaciji. Mi jim na to pot ne moremo slediti, ker smo mnenja, da nam prav ti časi narekujejo poglobljeno vezi vsega učiteljstva v državi. Pobuda da to mora priti od močnejše strani, ki se ji ni bati, da bi mogel kdo ta korak smatrati kot šibkost in ponižanje. Duhovno in idejno usmerjenost, ki se zahteva kot dola hrvatskega učiteljstva, je treba prepustiti naravnemu razvoju, ki je neizogibna posledica sožitja in sodelovanja na skupnih stanovskih nalogah. Kakor smo si stanovsko ideologijo kovali v preteklosti ob skupnem delu, v medsebojni strpnosti in s pomočjo, tako moramo prepustiti to nalogo tudi bodočemu lojalnemu sožitju. Prvi pogoj

Nejasni pogledi v bodočnost

Vsak pogled v bodočnost je v današnjih labilnih časih nejasen. Kriza vsega svetovnega gospodarstva je omajala temelje dosedanjega ustroja družabnega reda. Obetajo se nam spremembe, a kako bodo te spremembe izgledale, ne more nihče povsem določeno označiti, še manj pa predvideti potek dogodkov, ki bodo ustvarjali drugačne temelje novi družbi. O tem se govori in piše že kot o gotovem dejstvu in vsa dogajanja in početja v svetovnem gospodarstvu nam jasno dokazujejo, da usodna nasprotstva v svetu vodijo do nujsnosti sprememb.

Nedavno smo lahko našli v raznih časopisih tudi sledeče ugotovitve:

V Zedinjenih državah Severne Amerike so leta 1934, uničili vso žetev, ki je zrasla na 32 milijonih hektarjev zemlje. V Floridi uničujejo žetev sladkorne pese, v Kaliforniji napolnjene ribe. V Los Angelesu so uničili 250 tisoč litrov mleka.

V zadnjih osmih letih je bilo v Zedinjenih državah uničenih 900.000 vagonov pšenice, 150.000 vagonov riža, šest milijonov svinj, 600.000 krav, 20 milijonov ton mesnih konzerv, velika množina koruze, mnogo sadja, zelenjave in mleka. Že sami stroški za uničenje so znesli 928 milijonov dolarjev.

Gospodarstvenik Daude Beuselle pa je ugotovil, da se polovica ljudi na svetu ne vprašuje jutraj, kaj bodo jedli, ampak če bodo sploh jedli.

Take ugotovitve dajo mnogo misliti in danes, ko občutimo silno dražnjo in ko se tudi pri nas pojavlja znatno pomanjkanje mnogih življenjskih potrebščin, nam take strahotne ugotovitve postajajo še bolj vpadljive. Nehote se vprašujemo, kakšen vpliv je imelo to brezglavo početje na vzroke današnjih dogodkov? Toda vse to je daleč od nas. Mi živimo »realno« življenje, ki ga nam označujejo sledeče številke:

Od avgusta do septembra se je indeks cen rastlinskih proizvodov, ki je že prejšnji mesec zabeležil nagli skok od 128,7 na 163,6, ponovno dvignil na 137,8. Največji dvig pa je zabeležen pri indeksu cen živine in živinskih proizvodov, kar je brez dvoma posledica naraslih cen rastlinskih proizvodov. V juliju je znašal indeks cen živine in živinskih proizvodov samo 87,4, v avgustu se je dvignil na 93,1, v septembru pa se je naglo povzpelo na 105,1, tako da znaša pri tem delnem indeksu samo v septembru povečanje 12,4 %. V manjšem obsegu se je dvignil tudi indeks cen mineralnih proizvodov, namreč od 125,3 na 127,5, indeks cen industrijskih proizvodov pa od 114,8 na 120,9.

Ob problemu ocenjevanja učitelja

Današnji način uradnega ocenjevanja učiteljstva ja še iz dobe, ki zahaja, ko je imela ocena svojo resnično, iz življenja tedanje družbe potekajočo vrednost. Zaradi večje homogenosti te dobe so bile tudi naloge učitelja skladnejše, enostavnejše in jasnejše v svoji vsebini in obsegu. Radi urejenosti gospodarskih razmer in z njimi povezanih idejnih stremeljenj učitelj tedaj ni bil izpostavljen takim kulturno razgibanim in bodočnost iskajočim tokovom kot danes. Učiteljevo delo je bilo tedaj dokaj urejen drobce vsega narodovega življenja in se je kot tako tudi povsem lahko ugotavljalo in vrednotilo v ocenah. Učitelj je to oceno notranje sprejemal in priznaval, saj je ta kot oblika moralnega priznanja v svojih normah zahtevala od učitelja predvsem, da v poklicnem delu ustvarja za dane in dokaj ustaljene življenjske razmere.

Leta po svetovni vojni značijo v mnogem razvrednotenje tradicionalnih oblik kulturnega kot gospodarskega življenja. Spremenjeni gospodarski odnosi in z njimi povezani novi kulturnoidejni programi so v sebi nosili težnjo po uveljavljanju in zmagi pod vsakimi pogoji in okolnostmi in so se zaradi tega posluževali metod, ki so v moralnih ozirih negativne. Odločalo ni več notranje doživljanje in po njem ustvarjeno prepričanje o človeku, ampak gospodarske dobrine, ki so bile v svojem dosezanju vezane na določeno idejno usmeritev.

Tako je slovenski učitelj doživljal mesto opore in razumevanja javnosti v delu za dvig mladine in ljudstva dobro pripravljene manevre na urejenost svoje osebnosti. V svojem idealizmu, ki je imel po večini še poteze minvajouce urejene dobe, je bil prenaiven, da bi takoj dojel vso težo in negativnost tokov vladajočih skupin.

za to možnost je pa ostvaritev skupne organizacije. Kdor to ovira, onemogoča tudi prav tisto skupno duhovno in idejno osnovo, čije pomanjkanje naj bi bilo po mnenju izvršnega odbora JUJ razlog za odlašanje ustanovitve državne učiteljske zveze.

Kako se je zlasti v zadnjih mesecih naglo povečal naš splošni indeks cen v trgovini na debelo, nam kaže naslednja primerjava:

september 1939.	76,6	april 1940.	102,4
oktober ..	80,1	maj ..	102,8
november ..	86,8	junij ..	105,8
december ..	90,9	julij ..	108,3
januar 1940.	93,3	avgust ..	121,2
februar ..	94,9	sept. ..	129,4
marec ..	98,5		

Ker je znašal lani v septembru indeks cen v trgovini na debelo 76,6 točke, letos pa, kakor rečeno, 129,4 točke, se je od lanskega septembra indeks dvignil že za 52,8 točke ali za 69 %. Skoraj polovica tega povišanja odpade na tretje letošnje četrtletje, kajti samo v tem četrtletju se je indeks cen dvignil za 23,6 točke, medtem ko je v drugem četrtletju narasel le za 7,3 točke, v prvem četrtletju pa za 7,6 točke. Te številke nam kažejo, kakšne posledice nam je prineslo prekomerno povišanje cene pšenice in ostalemu žitu, kajti podražitvi žita je prav v zadnjih mesecih sledilo splošno dvigavanje cen ostalih proizvodov. Navzlic temu, da je dvigavanje cen pšenice potegnilo za seboj cene ostalemu blagu, je še vedno povišanje indeksa cen rastlinskih proizvodov znatno večje nego povišanje ostalih delnih indeksov, kakor nam to kaže naslednja primerjava:

	rastl.	živ.	miner.	indust.
		proizvodov		
sept. 1939.	73,5	67,7	93,9	79,5
sept. 1940.	173,8	105,1	127,5	120,9
razl. v %	+136 %	+57 %	+37 %	+52 %

Cene rastlinskih proizvodov so se od lanskega septembra več nego podvojile, medtem ko znaša povišanje pri živinskih in industrijskih proizvodih le nekaj nad 50 %, pri mineralnih proizvodih pa nekaj manj nego 40 %.

Te številke nam jasno prikazujejo ono »realnost« današnjega časa, ki predvsem javnim nameščencem zastira jasne poglede v bodočnost. Kako tudi ne! Primerjava neznatnega odstotka povišanih plač z razliko v indeksu cen nam povsem točno pokaže, da naše plače ne zadostujejo več niti za najnujnejša živila. In indeks cen je od septembra do novembra tudi že porasel. Kakšni so torej naši pogledi v bodočnost? — Toda v Egiptu kljub temu načrtno uničujejo volno, v Kanadi kurijo z ječmenom, v Čilu pokoljejo na leto povprečno 255.000 ovc, v Zedinjenih državah krmijo ptice roparice z ribami itd. ...

meljenih oblikovalnih činiteljev in smeri, ampak iz prevladujočih, trenutnih javnih vplivov in nazorov ter političnih egoističnih mnenj o učiteljevih nalogah.

Dokler se bo naše javno kulturno življenje spraščalo samo okoli idejnih borb za prištaje, je gotovo nekvificirano za izražanje objektivnih ocen o učiteljevem delovanju. Slovenski učitelj se zaveda, da ideja in njeno zagovarjanje še ne značita dela, ampak prej dobro maskirano opravičilo za opuščanje konkretnih življenjskih nalog v problematiki našega narodnega obstoja in bodočnosti.

Učitelj na terenu doživlja, da je za vršenje dela potrebno več nego samo spoznanje. Potrebno mu je doživeti notranje nuje po vršenju določenega dela. K temu duševnemu dogajanju pa ga ne vodijo krilatice dneva, ki se ob prvih sunkih razblinijo v nič, ampak njegovo poglobljeno motrenje in dojemanje narodovega stanja.

Ocene, ki uradno dele učitelje v odlične, prav dobre, dobre in slabe, so ostanek neživljenjskega, birokratskega šolskega sistema. Danes vemo, da bi marsikateri učitelj, ki je ocenjen dobro ali prav dobro, zaslužil morda tudi odlično. Kdo pa more izmeriti vse njegove notranje napore dela, težave in ovire, ki jih je v sebi in izven sebe moral obvladati? Kdo spozna mnogokrat kako neugodne in neurejene učiteljeve življenjske razmere in neprilike, ki so njegovo izhodišče dela in uspeha postavile daleč za druge srečnejše tovariše? Kdo se za tem spoznanjem do poslednjih, bitnih vzrokov?

Ocena naj bo vedno vzpodbudna ugotovitev učiteljevih naporov volje in hotenja, ki morajo vsaj po življenjsko razgledanem nadzorniku dobiti priznanje, četudi tem naporom v delu niso takoj sledili vidni uspehi. Pot do uspešnega dela je zlasti v današnjih dneh težavna, zato naj vsaj nadzornikovo ocenjevanje učitelja v tem podpira. Mesto, da bi bil učitelj deležen za vse napore dela vsaj razumevanja, mu nezadovoljujoča, z ozirom na njegovo lastno zavest dela, nekritična ocena ruši še tisto vero v družbo in uspeh, ki je še ohranjala njegov poklicni idealizem.

Ocena mora služiti pozitivnemu razvoju šolstva. Z uvedbo le dveh kratkih uradnih ocen: zadovoljuje — ne zadovoljuje ob poglobljenem pojmovanju nadzorniških nalog, bi učiteljstvo vsaj moralno dvignilo in pripomogli do zopetnega oživetja vere v pravico, poštenje in razumevanje.

Šiv.

Učiteljska stalnost

Z uradnim zakonom je bila uradnemu odvzeta službena stalnost. Zlasti je bilo z ukinitvijo stalnosti prizadeto učiteljstvo, ki mu je bila s tem odvzeta opora uspešnega dela.

Učitelj opravlja najvažnejše delo v človeški družbi — vzgaja in oblikuje mladino, bodočo generacijo. Kakršno je učiteljstvo, takšna bo mladina. Dober vzgojitelj je zlata vreden. »Dajte mi dosti dobrih mater in preobrazim vam svet«, je rekel velik državnik. In jaz izrek dopolnim: »Dajte narodu dobre matere in plemenite vzgojitelje.«

Naloga učitelja je, da posreduje mladini umsko in srčno izobrazbo. Posredovanje umske izobrazbe zahteva od učitelja, da dobro pozna posredujočo snov, ki jo hoče dati mladini. Posredovanje umske izobrazbe pa zahteva od učitelja, da pozna pot, po kateri bo zastavljeni cilj najlaže in najbolje dosegel. Ni namreč vseeno, kakšno metodo oziroma pot ubere učitelj. Za uspešno izobrazbo je potrebno temeljito poznanje izobrazbenega subjekta, t. j. otroka. Od tod izhaja pedagoška zahteva po individualnem, vsakemu otroku adekvatnem izobraževanju. Učitelj mora dobro poznati izobražujoči subjekt, njegove telesne in duševne lastnosti. Spoznavati in spoznati mora otrokovo dušo in njegove dispozicije in najti temu individualno primerno pot. Brez poznanja otrokovih duševnih lastnosti smo podobni sejalcu, ki seje na nepoznana tla. »Samo zrno, ki bo padlo na rodovitno zemljo«.

Usebna:

Za zvezo učiteljskih organizacij v Jugoslaviji.

Nejasni pogledi v bodočnost.

Ob problemu ocenjevanja učitelja.

Učiteljska stalnost.

KMEČKO NADALJEVALNO ŠOLSTVO:

Pred početkom pouka. — Opozorilo na knjižnico.

Šolske kuhinje.

Stanarina in drvarina.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ: Zapiši to Kiš!

UČITELJSKI POKRET: Veljavnost statističnih izsledkov.

Učiteljski pravnik. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Splošne vesti. — Iz listov. — Mladinska matica. — Učiteljska tiskarna. — Novosti na knjižnem trgu.

ljo, bo rodilo sad.« Prva učiteljeva naloga, ko stopi med otroke je, da jih spozna. To delo pa ni lahko. Zahteva celega človeka ter velike zmožnosti opazovanja. To opazovanje je dolgotrajno, ker otrokova duša ni predmet, ki bi ga lahko videli in fotografirali. Otrokova duša se odraža v stotero malenkostnih lastnostih: v vedenju, govorjenju, pisanju, sočustvovanju, prijateljstvu, dobroti itd. Učitelj mora videti vse te lastnosti, si jih zapisovati in iz njih izluščiti otrokov značaj. Ni mi treba poudarjati, da tega ni mogoče izvršiti v 1 tednu ali 1 mesecu. Saj potrebuje učitelj 1 mesec, da pozna vse učence po imenu. Iz tega razloga bi bilo najbolje, če bi učitelj spremljal svoje otroke skozi vseh 8 let. To je prvi razlog, ki govori za učiteljevo službeno stalnost. Z vsakim menjavanjem — zlasti še med šolskim letom — je pretrgana kontinuiteta vzgoje, ker potrebuje novi učitelj zopet dosti časa, da spozna otroke in najde njim primerno metodo. Pedagoškoizobrazbeni razlogi zahtevajo, da ostane učitelj v enem šolskem okolišu čim dalje časa.

Drugi razlog, ki govori za učiteljevo stalnost, je v ozki zvezi z izobrazbenim postopanjem. Za temeljito spoznanje otrokove duše in za vzgojo srca ne zadostuje samo spoznanje otrokovih umskih zmožnosti, temveč predvsem poznanje socialnih razmer, v katerih otrok živi. Vzgojitelj, nele »učitelj«, mora poznati otrokove starše, njih navedeno in socialno življenje ter gospodarske razmere, v katerih se nahajajo. Slab je tisti učitelj, ki misli, da je njegovo delo s poukom v šoli končano, in ne najde potrebe, da bi spoznal socialne, gospodarske in kulturne razmere svojega šolskega okoliša. Učitelj se ne sme zapreti med štiri stene, temveč mora med ljudstvo ter spoznati njega ekonomske, socialne in kulturne potrebe. Ni nobena tajna, da so domače razmere eminentne važnosti za duševni razvoj otroka. Dom lahko uspešno podpira ali močno ovira otrokovo vzgojo. Primerne razmere in skrb staršev ugodno vplivajo na vzgojno prizadevanje.

Spoznanje domačih razmer je velike važnosti za pravilno ravnanje z otroki, kakor je spoznanje kulturnih in socialnih razmer šolskega okoliša eminentnega pomena za razmeram primerni izbor snovi. Za spoznanje vseh teh okoliščin je treba dosti truda in časa. To

je drugi razlog, ki govori v prilog učiteljeve stalnosti. Učitelj naj ostane čim več časa na enem in istem službenem mestu, ker mu to omogoča temeljito spoznanje ljudstva in kulturnih socialnih razmer. To spoznanje je odličen faktor pri pravilni izobrazbi in vzgoji otrok.

Se en razlog je, ki govori za uvedbo stalnosti — občutek sigurnosti. Vzgoja in izobrazba zahtevata od učitelja, da živi za svoj poklic. Politično opredeljen je ne bi smelo biti nikoli merilo človeške vrednosti, temveč samo človekovo delo in življenje. Ne kaj si, temveč kako delaš in živiš, je pravo merilo. Prepričan sem, da bi bilo mnogo več doslednih in značajnih ljudi, če bi vedeli, da jih ne sodijo po njihovem prepričanju, temveč po njihovem delu. In to velja še v prav posebni meri za učiteljevo. Učitelj mora biti najprej sam vzgojen in mora biti na jasnem glede svoje dela. Stremeti mora po samoizobrazbi. Za tem bo stremel zopet samo tisti, ki mu je poklic v veselje in srečo. Veselje do poklica pa ne izvira samo iz prirojenih dispozicij, temveč je v veliki meri odvisno od razmer, v katerih učitelj živi. Veliko vlogo ima materialni položaj. Gmotno oskrbljen vzgojitelj bo lahko posvetil vse svoje sile samo svojemu delu. Kruhoborstvo je smrt idealnega dela. K materialni neodvisnosti spada še neodvisnost dela, t. j. stalnost. Učitelj, ki ve, da uživa stalnost na službenem mestu, se bo dela lotil z večjim veseljem in navdušenjem kakor tisti, ki ne ve, kje bo jutri.

Vzgojno delo zahteva občutek popolne sigurnosti. Ne potegujem pa se za stalnost zato, da bi smel učitelj delati, kar bi se mu zljubilo. Ne, stalnost je samo za dobre učitelje, kdor pa je kaj zagrešil, naj ga zadene kaznen. Proti takemu učitelju naj se uvede disciplinska preiskava in naj se kaznuje. Tudi zločinu je treba prej zločin dokazati, preden se obsodi. Učitelj, ki je na svojem mestu, naj ostane, kakor dolgo hoče. Za vzgojo je to samo dobro, ker najboljši učitelj je zadovoljen učitelj.

Vse zgoraj navedeno me opravičuje, da zaključim s pozivom, da se za učiteljevo ponovno uvede stalnost na službenem mestu, ker je stalnost najboljša opora uspešnemu vzgojnemu prizadevanju.

KMEČKO NADALJEVALNO ŠOLSTVO

Pred pričetkom pouka

V mesecu novembru se bo pričel na naših kmečkih nadaljevalnih šolah in tečajih zopet reden pouk. Te šole in tečaji so brezdvomno prav velike važnosti za naš kmečki stan, za našo slovensko vas in za preusmeritev gospodarstva na našem podeželju. Vzgoja kmečke mladine v duhu sodobnega napredka, ki zelo zadeva tudi naše kmečko gospodarstvo, je prav danes zelo, zelo potrebna. Vzopredno s to popolnoma praktično življenjsko vzgojo pa je silno aktualna globoka nacionalna vzgoja naših bodočih gospodarjev, vzgoja kmečkega naraščanja v duhu globoke vere v naš narodnostni državni obstoj, vzgoja globokega čustva ljubezni do rodne grude in materinskega jezika. Vse to je danes naloga kmečkih nadaljevalnih šol, ki skušajo v naši vasi ustvariti novo, trdno, neomahljivo in zavedno ter sodobno izobraženo občestvo, katerega član je vsak poinec na vasi. Le taka vas bo lahko kljubovala vsem raznim idejam, ki prihajajo od vseh vetrov in hočejo zastrupljati osnovne celice našega kmečkega stanu, kot stebra države.

Da pa bo ta vzgoja temeljita, vsestranska, potrebuje kmečki mladenič poleg šole in pouka še nekaj drugega, kar ga bo vzgajalo tudi takrat, ko ne sedi v šoli v šolski klopi. Tak vzgojni činitelj bi bil primeren list, ki bi ga kmečki mladenič čital doma in bi v njem našel vse, kar je za njegov duševni razvoj potrebno, obenem pa nekaj praktičnih naukov, ki so mu potrebni pri vsakdanjem delu v življenju.

Potreba po nekem glasilu je ponekod vznikla sama spontano iz vrst učencev kmečkih nadaljevalnih šol, ki so spoznali in odkrili neko vrzel pri pouku, ker pač ni pravega čtiva, ki bi se lahko uporabljalo v šoli in doma. Tako glasilu naj bi objavljalo poljudno pisane članke estetske, narodnostne, etičnomoralne, za domovinsko ljubeznijo prežete vsebine. Poleg tega pa tudi nekaj strokovnih aktualnih člankov, vesti iz raznih kmečkih organizacij ter kako povest iz kmečkega življenja. Tako urejen list bi brezdvomno ugajal naši kmečki mladini in bi po njem prav pridno posegala. Izhajati bi moral splošno mesečno, pozneje pa štirinajstdnevno ter ne bi smel biti predrag. Če vzamemo za primer »Naš rod«, si lahko ustvarimo sliko, kakšen naj bi bil ta list glede oblike.

Poudarjati moramo še, da bi vse članke pisali učitelji kmečkih nadaljevalnih šol, ki najbolj poznajo psiho in mentaliteto našega kmečkega naraščanja, saj edino učitelj in duhovnik kot inteligenta živita med narodom in delita z njim vse dobro in slabo, vse veselje in tegobe.

Misel po izdaji lista bo treba čimprej realizirati in najti za to primerna sredstva, ki bi jih lahko za prvo silo dale na razpolago gospodarske organizacije kakor tudi kr. banska uprava. Po prebitju prvega leda, bi se list prav lahko pozneje sam vzdrževal.

Drugo aktualno vprašanje naših kmečkih nadaljevalnih šol je okvirni učni načrt, ki je neobhodno potreben. Do sedaj sta veljala kot osnovna učna načrta Gosakov in Jandlov. Vendar sta oba ta načrta lokalna in ne obsegata maksimuma za vse gospodarske enote Slovenije. Okvirni učni načrt mora biti nekaka sinteza vseh lokalnih učnih načrtov posameznih gospodarskih enot, ki jih je v Slo-

veniji več. Iz takega načrta bi si potem posamezniki v okviru svojega delovnega načrta in oziroma se na tiste panoge gospodarstva, ki so v tistem okolišu prav aktualne, napravili svoj podrobni učni načrt, ki bi vseboval podrobno izdelane delovne enote, ki ustrezajo gospodarski strukturi pokrajine, kjer deluje. Na ta način bi se vse delo usmerilo v neke smotnejše tire in vsi tiri bi vodili k skupnemu cilju in smotru, ki bi ga predvideval ta skupni okvirni učni načrt.

Kolikor smo informirani, namerava kraljevska banska uprava na vsak način izdati še to leto tak učni načrt in pri sestavi tega načrta bodo sodelovali predvsem tisti učitelji kmečkih nadaljevalnih šol, ki imajo že večletno prakso. To akcijo kraljevske banske uprave pozdravljajo vsi učitelji kmečkih nadaljevalnih šol, ki zasledujejo pri svojem delu skupen in enoten cilj.

Tretji važen problem je šolska obveznost za te šole. Zaradi šolske obveznosti so mnene zelo različne. So za splošno obveznost, tudi za lokalno splošno obveznost itd. Pri teh različnih mnenjih pa je vendar ena skupna misel, ali obstoja v tem, da so kmečke nadaljevalne šole zelo potrebne in so edina možnost nadaljnje izobrazbe tiste kmečke mladine, ki nima možnosti, izobraževati se v raznih strokovnih kmetijskih šolah. Pri vsem tem pa moramo doseči to, da bi vsak kmečki fant, ki bo prevzel doma posestvo, brezpozno moral obiskovati dvoletno kmečko nadaljevalno šolo. S tako uzakonjeno obveznostjo, ki ne bi smela poznati tolerance, bi dosegli dvojno:

1. vsaka večja vas bi dobila na ta način svojo kmečko nadaljevalno šolo;
2. na kmečkih domovih bi gospodarili mladi gospodarji, ki bi bili strokovno usmerjeni v tok sodobnega modernega gospodarstva, obenem pa bi bili idejno in narodno trdno vzgojeni in bi na ta način tvorili novo vaško občestvo, ki ga danes zahteva tudi duh časa.

Taka obveznost bi bila neka kompromisna rešitev vseh struj in vseh načinov, kakor si ga zamišljajo razni poborniki nadaljevalnega šolstva, in na ta način bi vzgojili vse gospodarje, bodisi tiste, ki prevzamejo posestvo doma, bodisi, da se priženijo drugam.

Obstoja še četrto važno vprašanje, ki se pa tiče učiteljevega dela. Delo na teh šolah je silno naporno in zahteva od učitelja poleg strokovnega znanja tudi dosti napora. Zato je honorar, ki ga prejema učiteljstvo za to delo, zelo skromen. Brezdvomno bi se moral honorar dvigniti in sicer od sedanjih 15 din od ure vsaj na 20 din, tako, da bi učiteljstvo za svoj trud dobilo primerno plačilo. Z ozirom na vsesplošno korist, ki jo ima naš narod, še večjo za naše narodno gospodarstvo od teh kmečkih nadaljevalnih šol, kjer se vzgaja za svoje poklicno delo in življenje naš kmet kot producent na svoji zemlji, bi taka malenkostna žrtve ne bila pretirana.

Učiteljstvo kmečkih nadaljevalnih šol pričakuje, da bodo vsi ti aktualni problemi naše kmečke nadaljevalne šole našli razumevanje povsod, zlasti pa pri kraljevski banski upravi, ki je temu pokretu zelo naklonjena in tudi voljna žrtvovati za vzgojo našega

kmečkega naroda marsikaj. To šolstvo bo prerodilo našo vas, s tem naš narod in učvrstilo narodno miselnost, okrepilo čut domoljubja in utrdilo ljubezen do rodne grude in

Opozorilo na knjižnico

V tekočem solarnem letu se je izvežbalo na novo precejšnje število učiteljev za vodstvo in pouk na kmečkih nadaljevalnih šolah. Napoveduje se, da bo število teh šol v tekočem šol. letu precej naraslo. Kako velikega pomena je taka šola na podeželju, se je že marsikje poudarjalo, utemeljevalo in dokazovalo. Prav eminentnega pomena pa je tudi za učiteljstvo samo. S to šolo pride mnogo bolj v stik z ljudstvom, domačnost; ljudstvo upošteva in spoštuje učitelja.

Mnogokrat pa je učitelj, ki ustanovi in poučuje na kmečki nadaljevalni šoli, v stiski zaradi gradiva in predavanj. V tem oziru mu je v veliko pomoč banovinska knjižnica kmečkih nadaljevalnih šol, ki obsega nad 120 strokovnih knjig v slovenskem, srbohrvatskem, češkem in nemškem jeziku. Te knjižnice se nekateri učitelji prav pridno poslužujejo.

Odbor kmečkega nadaljevalnega šolstva pa izdaja tudi knjižnico kmečke mladine. Dosedaj so izšle tri brošure; četrta je v pripravi. Prvi zvezek: Zlati nauki o gnojenju je posel in ga bo treba ponatisniti. Ker pa je izdala letos Kmetijska zbornica svoj 2. zvezek poučnih spisov pod naslovom: Hlevski gnoj in gnojnice, ureditev gnojišč in gnojničnih jam, priporočam kmečkim nadaljevalnim šolam, da segajo po tej knjižici. Knjigo je spisal in. Suhadole in je pisana poljudno z aktualno vsebino. Naroča se pri tajništvu Kmetijske zbornice, dobi se pa tudi v Učiteljski

materinskega jezika. Vsa ta čustva so danes silno potrebna našemu kmetu, ki bo tudi dober in zaveden gospodar in državljan.

Kolar Vilko.

Milica Stupan:

Šolske kuhinje

(Konec.)

12. Krompirjeva juha z ječmenčkom ali rižem.

Za 50 oseb potrebujemo:

1 kg ječmenčka št. 4 po din 11,—	„ 11,—
1/2 kg masti po din 25,—	„ 6,25
1/4 kg krompirja po din 1,50	„ 24,—
1/4 kg moke 00g po din 9,—	„ 2,25
1/4 kg čebule po din 2,—	„ 0,50
1/4 kg soli po din 1,50	„ 0,40
1/4 litra kisa po din 4,—	„ 2,—
česen, timijan, lovor, kumina, poper	„ 1,—
	din 47,40

47,40 din : 50 = 0,94 din

Krožnik te krompirjeve juhe stane torej samo 94 par. Če bi vzeli sam krompir, bi juha premalo izdala, zato dodamo ječmenček, da je jed bolj tečna in okusna. Še bolje pa je, če vzamemo namesto ječmenčka riž ali pa testenine. Jed je potem samo za malenkost dražja.

Priprava: Krompir narežemo na krljice in ga pristavimo v velikem loncu obenem z drobnim naseklanim česnom, lovorjevimi listi, kumino in timijanom ter pustimo vreti. Ko je že krompir skoraj mehek, vsujemo vanj oprani ječmenček ali riž in kuhamo dalje. (Ječmenček najbolje namočimo prejšnji dan.) Čebulo opravimo na masti svetlorumeno, posujemo z moko, ki jo pustimo zarumeneti, zmešamo vse skupaj, ko je mehko, solimo in dodamo poper.

13. Pljučka s krompirjem.

Za 50 oseb potrebujemo:

3 kg govejih pljučk po din 8,—	„ 24,—
16 kg krompirja po din 1,50	„ 24,—
1/2 kg čebule po din 2,—	„ 1,—
1/4 kg masti po din 25,—	„ 6,25
1/4 kg moke 00g po din 9,—	„ 2,25
1/4 kg soli po din 1,50	„ 0,40
česen, lovor, timijan, poper	„ 2,—
1/4 litra kisa po din 4,—	„ 2,—
	din 61,90

61,90 din : 50 = 1,23 din

Krožnik te jedi stane torej din 1,23. Seveda so boljše telečja in svinjska pljučka, a tudi goveja so prav okusna.

Priprava: Krompir olupimo, narežemo na krljice in pristavimo v velikem loncu. Dodamo česen, lovor in timijan in pustimo vreti. Medtem pljučka snažno operemo in narežemo surova z mesoreznicco (strojčkom za faširanje). Ko je krompir že napol mehek, dodamo pljučka in pustimo oboje do mehkega vreti. Drobnost narezano čebulo opravimo na masti svetlorumeno, potresemo z moko, ki jo pustimo zarumeneti in damo nato v veliki lonec. Končno še solimo, kisamo in popramo.

14. Vampi s krompirjem.

Pripravimo jih tako kakor pljučka, samo da skuhamo vampe posebej, ker potrebujejo več časa, preden so mehki. Ko so kuhani, jih šele narežemo z mesoreznicco in dodamo krompirju. Vse drugo vzamemo tako kakor pri pljučkih, samo namesto popra dodamo papriko.

Vampi so sicer dražji kakor pljučka, a ker so bolj izdatni, jih lahko vzamemo pol kilograma manj. Če torej vzamemo namesto 3 kg pljučk 2 1/2 kg vampov, stane krožnik vampov približno toliko kakor krožnik pljučk.

15. Segedinski golaž s krompirjem.

Za 50 oseb potrebujemo:

1 kg mastne svinjine po din 18,—	„ 18,—
3 kg kislega zelja po din 4,—	„ 12,—
14 kg krompirja po din 1,50	„ 21,—
1/4 kg čebule po din 2,—	„ 1,—
10 dkg masti po din 25,—	„ 2,50
1/4 kg moke 00g po din 9,—	„ 2,25
15 dkg soli po din 1,50	„ 0,25
paprika, timijan, česen, lovor	„ 2,—
	din 59,—

59 din : 50 = 1,18 din

Krožnik tega segedinskega golaža stane torej din 1,18. Ker vzamemo 1 kg mastne

knjigarni. Ta brošura v splošnem nadomešča preje omenjene Zlate nauke.

Drugi zvezek naše knjige z naslovom Reja goveje živine, ki jo je sestavil naš tovariš Gosak, pa je močno razširjena po šolah zlasti tam, kjer delujejo kmečke nad. šole. Snov je tako poljudno in vsestransko obdelana, kakor se pač da v mali brošuri, da jo lahko s pridom uporablja vsak kmetovalec.

Tretji zvezek z naslovom: O obdelovanju njivske zemlje, je pravkar izšel. Snov za ta zvezek je sestavil ing. Simonič, znan po aktualni knjigi: Poljedelstvo.

Lansko leto je izšla izpod peresa viš. svetnika Jožeta Krošla brošura: Kmečka izobrazba. Znani organizator kmečkega in gospodinj-skega nadaljevalnega šolstva je v tej brošuri podal poleg nekaterih statističnih podatkov važne napotke za sistematično delo na naših šolah v pogledu kmetijstva.

Navedene brošure so namenjene v prvi vrsti kmečkim nadaljevalnim šolam. Zelo važen pripomoček pa so in bodo pri praktičnem gospodarskem znanju na više organiziranih šolah. Prav tako se lahko s pridom uporabljajo na meščanskih šolah s kmetijskim značajem.

Vse navedene brošure se naročajo na V. meš. lj. šoli v Ljubljani (Upr. lj. š. Ljubljana-Barje), kjer posluje tudi knjižnica kmečkega nadaljevalnega šolstva za dravsko banovino.

Tit Grčar.

svinjine (zajca ali kak drug masten kos), potrebujemo samo 10 dkg masti, samo toliko, da lahko oprazimo meso.

Priprava: Krompir olupimo, narežemo na krljice, solimo in pristavimo v velikem loncu. Kislo zelje skuhamo posebej in mu dodamo nekaj strokov na drobno stolčnega česna, lovorjeve lističe in timijan. Ko je oboje, krompir in zelje že mehko, primešamo zelje krompirju v veliki lonec. Medtem razbelimo v prežigalki mast, dodamo čebulo, ki jo pustimo zarumeneti, nato pa na drobne koščke narezano ali še bolje faširano svinjino in jo dušimo do mehkega. Nato jo potresemo z moko, ki jo pustimo zarumeneti in damo vse skupaj v veliki lonec. Dodamo žlico sladke paprike, potrebno vodo in pustimo zavreti.

16. Mlečna kaša.

Za 50 oseb potrebujemo:

3 1/2 kg prosene kaše po din 8,—	„ 28,—
10 litrov mleka po din 2,—	„ 20,—
1/4 kg krist. sladkorja po din 13,50	„ 6,75
1 zavitek cimeta	„ 2,50
20 dkg soli po din 1,50	„ 0,30
	din 57,55

57,55 din : 50 = 1,15 din

Krožnik te sladke, okusne »otroške pašee« stane torej din 1,15. Mlečna kaša je sicer bolj »lačna« jed, a ker jo imajo otroci tako zelo radi, storimo dobro, če jim jo čim večkrat skuhamo.

Priprava: Kašo snažno operemo, odstranimo vsako črno zrnce, ki napravi kašo grenko, vkuhamo kašo v mleku, dodamo sladkor in cimet in dolijemo vode, kolikor je še manjka. Pridno je treba mešati, ker se kaša hitro zamasi.

Prav na isti način pripravimo mlečni riž, ki je pa danes, ko je riž tako drag in ga še ni dobili, za šolske kuhinje predraga jed. Če računamo kilogram riža samo po 14 din, stane krožnik mlečnega riža din 1,56.

17. Jabolčna juha s kašo.

Za 50 oseb potrebujemo:

3 1/2 kg prosene kaše po din 8,—	„ 28,—
6 kg jabolk po din 2,—	„ 12,—
1/4 kg krist. sladkorja po din 13,50	„ 6,75
15 dkg soli po din 1,50	„ 0,25
zmet cimet in stolčni klinčki	„ 2,—
1/4 kg masti po din 25,—	„ 6,25
1/4 kg moke 00g po din 9,—	„ 2,25
	din 57,50

57,50 din : 50 = 1,15 din

Krožnik te juhe, ki ima zelo prijeten, kislast okus, stane torej din 1,15. Ta jed je zelo priporočljiva tedaj, če dobi šolska kuhinja v dar jabolka, ki jih hočemo porabiti. Če nimamo kaše, vzamemo lahko tudi ječmenček ali pa še bolj riž. Če imamo več jabolk, jih lahko več dodamo, a če so kisla, moramo dodati tudi več sladkorja.

Priprava: Kašo snažno operemo, odstranimo črna zrna, jo vkuhamo v vrelo vodo v velikem loncu, solimo in skuhamo do mehkega. Jabolka olupimo, narežemo na krljice in skuhamo posebej s sladkorjem, cimetom in klinčki. Ko je vse mehko, zmešamo v velikem loncu. V prežigalki napravimo svetlorumeno prežganje iz moke in masti, vsujemo v veliki lonec, dolijemo potrebno vodo in pustimo vse skupaj še enkrat zavreti.

18. Buče s krompirjem in fižolom.

Za 50 oseb potrebujemo:

7 kg buč po din 2,—	„ 14,—
8 kg krompirja po din 1,50	„ 12,—
2 kg fižola po din 5,—	„ 10,—
1/4 kg masti po din 25,—	„ 6,25
1/4 kg moke 00g po din 9,—	„ 2,25
1/4 kg čebule po din 2,—	„ 0,50
1/4 kg soli po din 1,50	„ 0,40
1/4 litra kisa po din 4,—	„ 2,—
čebula, lovor, timijan	„ 1,—
paprika, kumina in poper	„ 1,—
	din 49,40

49,40 din : 50 = 0,98 din